

Univerzitet „Mediteran” Podgorica

Bilten

br. 109

Podgorica, januar 2025

BILTEN

Univerzitet „Mediteran” Podgorica

Univerzitet „Mediteran” Podgorica Josipa Broza bb	Broj: 109 Godina: 2025 Podgorica 20.01.2025.	Broj primjeraka: 50 januar 2025.
---	--	---

www.unimediteran.net

UNIVERZITET

I. IZVJEŠTAJI RECENZENATA ZA IZBOR U AKADEMSKO ZVANJE DOCENT/ DOCENTKINJA ZA OBLAST FINANSIJA DR ZARIJA PEJOVIĆ

1.1 Izvještaj recenzenta prof. dr Mirjna Čizmović

FAKULTETU ZA EKONOMIJU I BIZNIS UNIVERZITETA MEDITERAN PODGORICA

Odlukom Senata Univerziteta „Mediteran“ br. R-2609/3-24 sa sjednice održane 29.11.2024. godine imenovana sam za člana Komisije za razmatranje konkursnog materijala i pisanje izvještaja za izbor u akademsko zvanje docent/docentkinja jednog nastavnika na Fakultetu za ekonomiju i biznis, za oblast finansija. Kandidat je dr Zarija Pejović. Detaljnim pregledom dostavljene dokumentacije, analizom prezentiranih naučnih radova i ostalih priloga, a u skladu s Mjerilima za izbor u akademska zvanja, odnosno Statutom Univerziteta „Mediteran“ Podgorica, podnosim sljedeći

IZVJEŠTAJ:

I – OSNOVNI PODACI O KANDIDATU

Dr. Zarija Pejović rođen je 28. februara 1974. u Podgorici, gde je završio osnovnu i srednju ekonomsku školu. Diplomirao je 2000. godine na Ekonomskom fakultetu u Podgorici, smjer menadžment. Master studije iz oblasti bankarstva i finansija završio je u Milanu 2001–2002. godine, kroz program Ministarstva inostranih poslova Republike Italije i Fondacije Giordano Dell’ Amore. Doktorsku disertaciju na temu kreditnog rizika odbranio je 2007. na Univerzitetu Braće Karić u Beogradu.

RADNO ISKUSTVO

Kandidat je radnu karijeru započeo kao savjetnik u Agenciji za razvoj malih i srednjih preduzeća (2001–2006). Bio je poslanik u Skupštini Crne Gore u dva mandata, 2006. i 2011. godine, gdje je bio član Odbora za ekonomiju, budžet i finansije, te Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje. Isticao se u nastupima o ekonomskim temama, javnim finansijama, kao i socijalnim temama.

Radio je kao konsultant predsjednika Skupštine Crne Gore (2014–2016) i savjetnik potpredsjednika Vlade u vladi izbornog poverenja 2016. godine. Centralna banka Crne Gore angažovala ga je 2017. za izradu preporuka za ekonomsku politiku. Takođe, bio je konsultant Zavoda za zapošljavanje Crne Gore (2018–2020).

Od 2020. godine predaje na Fakultetu za ekonomiju i biznis Univerziteta Mediteran, gdje je od 2021. prodekan za nastavu. Učestvuje u javnim raspravama kao ekonomski analitičar i gostuje na TV emisijama s predstavnicima javnih institucija, privrede, sindikata i političkih organizacija

MEDITERAN

II - KVANTITATIVNO OCJENJIVANJE NAUČNO-ISTRAŽIVAČKE, STRUČNE I PEDAGOŠKE BIBLIOGRAFIJE

1. NAUČNO ISTRAŽIVAČKA DELATNOST		Za referencu	Za kandidata
AUTORSKE NAUČNE MONOGRAFIJE			
M2 Poglavlje u monografiji od međunarodnog značaja			
1	Pejović, Z. Jovović, R. (2023), REVEALING THE DIGITAL ECONOMY in <i>Fintech in the context of the digital economy: Opportunities and challenges</i> (17-38). Universite Cote d' Azur, France Balkan Institute of Science and Innovation-BISI ISBN 978-2-493478-01-06	9	9
RADOVI U NAUČNIM ČASOPISIMA			
Q5 Rad u međunarodnom časopisu koji nije indeksiran na SCI/SCIE/SSCI/A&HCI listama			
2	Pejović, Z. , (2023), "National innovation policy and inovations : Case study Montenegro", međunarodni časopis „Economics & Economy” Vol. 7, No.13- 14, 101- 111, JEL Classification: O31; O32, ISSN 2336-9213, COBISS. CG - ID 21910544	4	4
Q6 Rad u časopisu nacionalnog značaja			
3	Pejović, Z. (2016), "Socioekonomski izazovi Crne Gore", MATICA CRNOGORSKA, br.65, proljeće, 2016, ISSN 0354-5458	2	2
4	Pejović, Z. (2018), "Globalne dinamike", MATICA CRNOGORSKA, br.75, - jesen, 2018, ISSN 0354-5458	2	2
STRUČNE MONOGRAFIJE I KNJIGE			
S6 Strucna knjiga izdata kod nas			
5	Pejović, Z. (2009), <i>Kreditni rizik: Teorijska analiza i operacionalizacija Bazel II</i> , APPrint.	1	1
PROJEKTI			
I8 Učešće u međunarodnom naučnom projektu			
6	Projekat ROAMING – Strenghtening International Staff and Student Mobility Offices in the Western Balkans, 101083070-ROAMING-ERASMUS-EDU-2022 CBHE, 2023.g.	4	4
I9 Učešće u nacionalnom naučnom projektu			
7	„Program grantova za samozapošljavanje“ , u projektu učestvovao u formi konsultanta, 2019 godina, Zavod za zapošljavanje Crne Gore –	2	2
8	Rezultati evaluacije „Inoviranog programa za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori, za period 1.1.2013-31.12.2014, Zavod za zapošljavanje Crne Gore. -	2	2
9	„Jačanje javnih politika za borbu protiv siromaštva“ . U projektu učestvovao u formi konsultanta, 2021 godina, NVO Mreža za otvoreni dijalog .	2	2
PEDAGOŠKO SPOSOBNOSTI			
P7 Priručnici izdati kod nas			
10	Pejović, Z. (2019), Analiza javnog duga Crne Gore za period 2006-2018 godine”. Centar za istraživačko novinarstvo Crne Gore (CIN-CG).	1	1
11	Pejović, Z. , Krgović S. (2019), <i>Priručnik za preduzetnike</i> . Peto dopunjeno i izmjenjeno izdanje, Zavod za Zapošljavanje Crne Gore.	1	1
12	Pejović, Z. (2020) “Analiza privrednih djelatnosti sa najvećim potencijalom razvoja u Pljevljima”, Eco-Team.	1	1

UNIVERZITET

P8 Gostujući profesor na univerz. u okruženju koji nijesu rangirani u prvih 500			
13	Pejović, Z., UNIVERSITY THESALIY, Erasmus+ International Credit Mobility program, Greece.	2	2
MENTORSTVO			
P11 Na specijalističkim studijama			
14	Specijalistički radovi (15)	0.5	7.5
KVALITET NASTAVE			
15	Kvalitet pedagoškog rada, odnosno kvalitet nastave – P17	do 5	5

III. OCJENA USLOVA

Dr Zarija Pejović napisao je više naučnih radova direktno povezanih s disciplinama koje su predmet konkursa za izbor u zvanje docenta. Aktivno koristi engleski i poznaje italijanski jezik. Ispunjava sve uslove konkursa za zvanje docenta u oblasti finansija, posjedujući odgovarajući stepen i profil obrazovanja.

Njegovo obrazovanje uključuje:

- 2007. Doktorirao na Fakultetu za menadžment, Univerzitet Braća Karić, Beograd, Srbija, s temom kreditnog rizika, pod mentorstvom prof. dr Dragana Vučinića i prof. dr Milutina Čirovića.
- 2001–2002. Završio master studije iz bankarstva i finansija u organizaciji Fondacije “Giordano Dell’Amore” i Ministarstva inostranih poslova Italije, u Milanu.
- 2000. Diplomirao na Ekonomskom fakultetu Univerziteta Crne Gore, smjer menadžment

NAUČNO-ISTRAŽIVAČKI RAD

Klasifikaciona biografija i radovi u nastavnim disciplinama obuhvaćenim konkursom potvrđuju visok kvalitet naučno-istraživačkog rada dr Pejovića. Njegovo istraživanje pokriva širok spektar tema, uključujući međunarodnu politiku, ekonomiju, razvojne politike, sociologiju i političku ekonomiju, s posebnim naglaskom na javne finansije i politike privrednog razvoja i rasta.

Dr Pejović poseduje izuzetnu sposobnost sintetizovanja različitih naučnih aspekata, a njegova misao je jasna, precizna i efektno izražena u pisanom obliku. Takođe, ima dar za jednostavno i razumljivo predstavljanje naučnih stavova, čineći ih pristupačnim čak i za širu publiku. Uprkos jednostavnom načinu izlaganja, njegovi ključni radovi odlikuju se primjenom naučne metodologije i preciznim prezentovanjem empirijskih rezultata. Kao detaljnu i jasnu potvrdu svega gore navedenog, izložiti ćemo analizu dva izdvojena rada:

1) Rad: *Analiza privrednih djelatnosti sa najvećim potencijalom razvoja u Pljevljima*

U ovom radu dr Pejović obrađuje temu pravedne tranzicije u Pljevljima, opštini u kojoj se eksploatiše uglj i proizvodi električna energija sagorijevanjem uglja. S obzirom na to da se Crna Gora nalazi u procesu evropskih integracija, očekuje se uvođenje obaveze plaćanja penala za emisiju ugljen-dioksida. To bi moglo dovesti do nerentabilnosti proizvodnje električne energije i daljeg eksploatisanja uglja, što bi potencijalno rezultiralo zatvaranjem termoelektrane i rudnika uglja – dva značajna privredna subjekta za lokalnu zajednicu. Dr Pejović predlaže inovativne modele za zapošljavanje radne snage iz ovih sektora, zasnovane na analizi postojećih potencijala u opštini Pljevlja. Takođe, detaljno analizira socijalne, ekonomske, kulturne, turističke i prirodne resurse pljevaljske opštine.

2) Rad: *National Innovation Policy and Innovations: Case Study Montenegro*

Kandidat dr Pejović analizira inovativne politike koje se sprovode u Crnoj Gori. Autor prikazuje

MEDITERAN

privredne potencijale Crne Gore, ističući i mogućnosti i ograničenja za implementaciju inovacija. Takođe, predstavlja institucionalnu infrastrukturu za podršku razvoju inovativnih ideja. Nadalje, navodi primjere inovacija razvijenih u Crnoj Gori, oslanjajući se na podatke iz intervjua sa predstavnicima privrednih subjekata koji su učestvovali u razvoju tih inovacija. U zaključku, autor naglašava značaj podrške javnih politika za razvoj inovacija, uz ocjenu da Crna Gora poseduje kako naučni, tako i tehnološki potencijal za implementaciju inovativnih rešenja koja mogu doprineti većem privrednom rastu i povećanju zaposlenosti.

STRUČNI RAD

Osim naučno-istraživačkih aktivnosti, dr Pejović saraduje s institucijama kao što su Centralna banka i Zavod za zapošljavanje Crne Gore na projektima važnim za razvoj zemlje. Za potrebe Centralne Banke Crne Gore učestvovao je u izradi preporuka Vladi Crne Gore za vođenje ekonomske politike. Takođe, aktivan je u saradnji s NVO sektorom na projektima socijalne zaštite, što dodatno potvrđuje kvalitet njegovih stručnih angažmana. Zarija Pejović je često pozivan od strane NVO i institucija gdje je učestvovao na konferencijama, ne rijetko i kao panelista. Učestvuje na konferencijama organizovanim od strane kabineta Predsjednika države koje su bile posvećene poreskoj reformi "Evropa sad II", kao i konferenciji posvećenoj korporativnom upravljanju u Crnoj Gori.

PEDAGOŠKA OSPOSOBLJENOST

Dr Pejović ima značajno iskustvo u pedagoškom radu, uključujući mentorstvo mnogih završnih i specijalističkih radova. Studentske ankete potvrđuju njegov visok nivo pedagoških kompetencija. Od 2020. godine angažovan je na Fakultetu za ekonomiju i biznis Univerziteta Mediteran kao nastavnik i doktor nauka, dok od 2021. obavlja funkciju prodekana za nastavu.

IV - VERIFIKACIJA BODOVANJA - ZBIRNI PREGLED UKUPNOG BROJA REFERENCI PO OBLASTIMA DELATNOSTI I BODOVA

VRSTA DJELATNOST	Broj radova			Broj bodova		
	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno
Naučnoistraživački rad	5		5	18		18
Pedagoški rad/Sposobnosti	3		3	17.5		17.5
Stručni rad	4		4	10		10
UKUPNO	12		12	45.5		45.5

V - MIŠLJENJE ZA IZBOR U ZVANJE

Na osnovu analize priložene dokumentacije i svih dostavljenih podataka, smatram da dr Zarija Pejović ispunjava sve uslove propisane Zakonom i Mjerila za izbor u akademska i naučna zvanja. Posjeduje potrebne kvalitete u naučno-istraživačkom, stručnom i pedagoškom radu za izbor u zvanje docenta na Univerzitetu „Mediteran“ u oblasti finansija. Stoga se sa zadovoljstvom predlaže Nastavno-naučnom veću Fakulteta za ekonomiju i biznis da dr Zarija Pejović bude izabran u ovo zvanje.

Podgorica, 16. januara 2025. godine

ČLAN RECENZENTSKE KOMISIJE
dr Mirjana Čizmović, vanredni profesor
Univerzitet Mediteran Podgorica

1.2. Izvještaj recenzenta doc. dr Ivana Vukčević

FAKULTETU ZA EKONOMIJU I BIZNIS UNIVERZITETA MEDITERAN PODGORICA

Odlukom Senata Univerziteta „Mediteran“ br. R-2609/3-24 sa sjednice održane 29.11.2024. godine imenovana sam za člana Komisije za razmatranje konkursnog materijala i pisanje izvještaja za izbor u akademsko zvanje docent/docentkinja jednog nastavnika na Fakultetu za ekonomiju i biznis, za oblast finansija. Kandidat je dr Zarija Pejović. Detaljnim pregledom dostavljene dokumentacije, analizom prezentiranih naučnih radova i ostalih priloga, a u skladu s Mjerilima za izbor u akademska zvanja, odnosno Statutom Univerziteta „Mediteran“ Podgorica, podnosim sljedeći

IZVJEŠTAJ:

I – OSNOVNI PODACI O KANDIDATU

Kandidat dr. Zarija Pejović rođen je 28. februara 1974. u Podgorici, gdje je završio osnovnu i srednju ekonomsku školu. Diplomirao je na Ekonomskom fakultetu u Podgorici 2000. godine. Master studije iz bankarstva i finansija završio je u Milanu 2001–2002. godine kroz studijski program koji je organizovan od strane Ministarstva inostranih poslova Italije i Fondacije Giordano Dell’ Amore. Doktorsku disertaciju iz oblasti kreditnog rizika obranio je 2007. na Univerzitetu Braće Karić u Beogradu.

RADNO ISKUSTVO

Karijeru je započeo kao savjetnik u Agenciji za razvoj malih i srednjih preduzeća, gdje je radio od 2001. do 2006. godine. Dva puta je bio poslanik u Skupštini Crne Gore, 2006. i 2011. godine, aktivno se baveći temama ekonomije, finansija i socijalne politike, takođe bio je član relevantnih skupštinskih odbora.

Kao konsultant, savjetovao je predsjednika Skupštine Crne Gore od 2014. do 2016. i potpredsjednika Vlade u 2016. godini. Centralna banka Crne Gore angažovala ga je 2017. za pisanje preporuka za vođenje ekonomske politike. Takođe je bio konsultant Zavoda za zapošljavanje Crne Gore od 2018. do 2020. godine, na značajnom projektu Programa grantova za samozapšljavanje finansiranom od strane EU.

Od 2020. godine radi na Univerzitetu Mediteran kao predavač, a od 2021. je prodekan za nastavu na Fakultetu za ekonomiju i biznis. Redovno učestvuje u javnim debatama o ekonomskim temama i gostuje u medijima kao analitičar ekonomskih i političkih dešavanja.

Kandidat je bio angažovan i od strane sektora malih i srednjih preduzeća kao konsultant za izradu investicionih projekata.

MEDITERAN

II – KVANTITATIVNO OCJENJIVANJE NAUČNO-ISTRAŽIVAČKE, STRUČNE I PEDAGOŠKE BIBLIOGRAFIJE

1. NAUČNO ISTRAŽIVAČKA DELATNOST		Za referencu	Za kandidata
AUTORSKE NAUČNE MONOGRAFIJE			
M2 Poglavlje u monografiji od međunarodnog značaja			
1	Pejović, Z. Jovović, R. (2023), REVEALING THE DIGITAL ECONOMY in <i>Fintech in the context of the digital economy: Opportunities and challenges</i> (17-38). Universite Cote d' Azur, France Balkan Institute of Science and Innovation-BISI ISBN 978-2-493478-01-06	9	9
RADOVI U NAUČNIM ČASOPISIMA			
Q5 Rad u međunarodnom časopisu koji nije indeksiran na SCI/SCIE/SSCI/A&HCI listama			
2	Pejović, Z., (2023), "National innovation policy and inovations : Case study Montenegro", međunarodni časopis „Economics & Economy” Vol. 7, No.13- 14, 101- 111, JEL Classification: O31; O32, ISSN 2336-9213, COBISS. CG - ID 21910544	4	4
Q6 Rad u časopisu nacionalnog značaja			
3	Pejović, Z. (2016), "Socioekonomski izazovi Crne Gore", MATICA CRNOGORSKA, br.65, proljeće, 2016, ISSN 0354-5458	2	2
4	Pejović, Z. (2018), "Globalne dinamike", MATICA CRNOGORSKA, br.75, - jesen, 2018, ISSN 0354-5458	2	2
STRUČNE MONOGRAFIJE I KNJIGE			
S6 Strucna knjiga izdata kod nas			
5	Pejović, Z. (2009), <i>Kreditni rizik: Teorijska analiza i operacionalizacija Bazel II</i> , APPrint.	1	1
PROJEKTI			
I8 Učešće u međunarodnom naučnom projektu			
6	Projekat ROAMING – Strenghtening International Staff and Student Mobility Offices in the Western Balkans, 101083070-ROAMING-ERASMUS-EDU-2022 CBHE, 2023.g.	4	4
I9 Učešće u nacionalnom naučnom projektu			
7	„Program grantova za samozapošljavanje“ , u projektu učestvovao u formi konsultanta, 2019 godina, Zavod za zapošljavanje Crne Gore –	2	2
8	Rezultati evaluacije „Inoviranog programa za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori, za period 1.1.2013-31.12.2014, Zavod za zapošljavanje Crne Gore. -	2	2
9	„Jačanje javnih politika za borbu protiv siromaštva“ . U projektu učestvovao u formi konsultanta, 2021 godina, NVO Mreža za otvoreni dijalog .	2	2
PEDAGOŠKO SPOSOBNOSTI			
P7 Priručnici izdati kod nas			
10	Pejović, Z. (2019), Analiza javnog duga Crne Gore za period 2006-2018 godine”. Centar za istraživačko novinarstvo Crne Gore (CIN-CG).	1	1
11	Pejović, Z., Krgović S. (2019), <i>Priručnik za preduzetnike</i> . Peto dopunjeno i izmjenjeno izdanje, Zavod za Zapošljavanje Crne Gore.	1	1
12	Pejović, Z. (2020) “Analiza privrednih djelatnosti sa najvećim potencijalom razvoja u Pljevljima”, Eco-Team.	1	1

UNIVERZITET

P8 Gostujući profesor na univerz. u okruženju koji nijesu rangirani u prvih 500			
13	Pejović, Z., UNIVERSITY THESALYI, Erasmus+ International Credit Mobility program, Greece.	2	2
MENTORSTVO			
P11 Na specijalističkim studijama			
14	Specijalistički radovi (15)	0.5	7.5
KVALITET NASTAVE			
15	Kvalitet pedagoškog rada, odnosno kvalitet nastave – P17	do 5	5

III. OCJENA USLOVA

STEPEN OBRAZOVANJA

Dr. Zarija Pejović autor je brojnih naučnih radova koji direktno obrađuju discipline relevantne za konkurs za izbor u zvanje docenta. Tečno govori engleski jezik i ima solidno poznavanje italijanskog jezika, što doprinosi njegovoj sposobnosti rada na međunarodnim projektima i istraživanjima. Ispunjava sve formalne i stručne uslove konkursa, uz odgovarajući nivo obrazovanja i iskustvo u oblasti finansija.

Njegovo obrazovanje uključuje:

- 2007. Doktorska disertacija odbranjena na temu kreditnog rizika, Fakultet za menadžment, Univerzitet Braća Karić, sa mentorima prof. dr Draganom Vučinićem i prof. dr Milutinom Čirovićem u Beogradu, Srbija.
- 2001-2002 Master studije iz bankarstva i finansija u organizaciji Fondacije “Giordano Dell’Amore“ i Ministarstva inostranih poslova Italije- Milano, Italija.
- 2000. Diplomirao na Ekonomskom fakultetu u Podgorici, Univerzitet Crne Gore – smjer menadžment.

Dr Pejović je pokazuje kontinuiranu posvećenost akademskom napredovanju, kao i praktičnoj primjeni znanja. Njegovo stručno usavršavanje u prestižnim međunarodnim institucijama odražava visok nivo kompetencija i razumijevanja za kompleksne pojave u oblasti ekonomije i finansija.

NAUČNO-ISTRAŽIVAČKI RAD

Klasifikaciona biografija i radovi u nastavnim disciplinama obuhvaćenim konkursom potvrđuju visok kvalitet naučno-istraživačkih aktivnosti, kao i širok obuhvat tema kojima se dr Pejović bavio. Njegov rad ima i teorijski i praktičan aspekt, od značaja kako za nacionalnu ekonomiju tako i za lokalne zajednice. Dr Pejović takođe pokazuje kapacitet za promišljanje globalnih ekonomskih tema. Čak možemo zaključiti da je njegov rad imao i uticaja na kreiranje javnih politika, osobito u domenu javnih finansija, kao što je to uvođenje progresivnih poreskih stopa u poresku politiku Crne Gore.

Kandidat ima sposobnost da jednostavnom naracijom čitaocu približi kompleksne ekonomske teme. Njegovi radovi su bogati podacima, i različitim referencama, kao i izvorima.

Kao detaljnu i jasnu potvrdu svega gore navedenog, izložiti ćemo analizu tri izdvojena rada:

1) Rad: *Socioekonomski izazovi Crne Gore*

Autor Zarija Pejović analizira ekonomske i političke izazove s kojima se Crna Gora suočava. Slijedeći teorijsku misao Asemoglu, Robinsona, Rodrika, Štiglica autor dijagnostifikuje stanje ekonomije, uviđajući međuzavisnost ekonomije i političkog sistema.

MEDITERAN

Pejović ističe da, iako se kriza u Crnoj Gori manifestuje ekonomski, njen suštinski uzrok leži u političkom sistemu koji ne uspeva da kreira efikasne politike rasta i razvoja. Ovo rezultira povećanjem siromaštva, socijalnih razlika i nezaposlenosti. Autor naglašava da, uprkos značajnim prirodnim resursima, poput bogatstva šumama i vodama, država ne uspeva da obezbedi bolji životni standard za svoje građane.

Kao ključni problem, Pejović identifikuje nedostatak inkluzivnih političkih i ekonomskih institucija koje bi omogućile ravnomerniji razvoj i smanjenje siromaštva. Takođe, ukazuje na neusklađenost obrazovnog sistema sa potrebama tržišta rada, što dodatno doprinosi visokoj stopi nezaposlenosti, posebno među mladima.

Autor zaključuje da je za prevazilaženje ovih izazova neophodna transformacija političkog sistema ka većoj inkluzivnosti, što bi omogućilo kreiranje efikasnijih razvojnih politika i bolje iskorišćavanje postojećih resursa u korist svih građana.

2) **Stručna knjiga: Kreditni rizik: Teorijska analiza i operacionalizacija Bazel II**

Knjiga predstavlja široku sintezu akademskog znanja iz oblasti upravljanja rizicima u bankarstvu, sa posebnim naglaskom na kreditni rizik. Autor analizira rizik individualne kreditne linije, faktore rizika, parametre rizika, kao i rizik kreditnog portfolija. Takođe, autor prezentuje dva međunarodna standarda u upravljanju kreditnim rizikom: Bazel I i Bazel II. Uspješno sintetišući međunarodno iskustvo iz oblasti kreditnog rizika, autor analizira i domaću regulativu, navodeći pravac u kojem sistemsko upravljanje kreditnim rizikom treba da se kreće, kako u domenu bankarskog sistema, tako i sa aspekta Centralne banke kao regulatora.

Autor objašnjava ulogu i značaj kreditnih rejting agencija, navodeći kriterijume za utvrđivanje rejtinga kompanija. Na kraju, autor ističe da, i pored sofisticiranih tehnika upravljanja kreditnim rizikom, ljudski faktor i dalje ima značaj u sagledavanju rizika. Ovaj stav autora posebno je potvrđen velikom krizom iz 2008. godine, koja se manifestovala kao nemogućnost naplate loših kredita. Knjiga je često korišćena od strane magistranata i doktoranata, a takođe i u praktičnom radu

3) **Priručnik za preduzetnike**

U ovom priručniku, dr Pejović, kao urednik, prikazuje osnovne korake u započinjanju biznisa, kao što su izrada biznis plana, registracija firme, poreske obaveze, te bazične pravne instrumente u domenu poslovanja, poput ugovora. Priručnik, koji je sinteza radova više autora, prezentuje preporuke od značaja za početnike u biznisu, kako u domenu oblasti marketinga i finansijskog poslovanja, tako i u domenu boljeg poznavanja zakonske regulative. Priručnik je izrađen za potrebe Zavoda za zapošljavanje u okviru projekta programa grantova za samozapošljavanje. Korisnicima projekta, ovaj priručnik je bio od velike koristi.

STRUČNI RAD

Dr Pejović ima saradnju s različitim institucijama, uključujući Centralnu banku i Zavod za zapošljavanje Crne Gore, kao i sa sektorom nevladinih organizacija. U okviru saradnje s Centralnom bankom, učestvovao je u izradi preporuka za vođenje ekonomske politike koje su upućene Vladi Crne Gore. Pored toga, bio je angažovan na projektima socijalne zaštite u saradnji s NVO sektorom. Panelista je na značajnim konferencijama, kao što je „Investicioni ambijent u Crnoj Gori – kako s reči preći na dela?“ održanoj 2024. godine u organizaciji Top Business Montenegro. Takođe, učestvuje u konferencijama koje organizuje Predsjednik Crne Gore, a koje su bile posvećene poreskoj reformi „Evropa sad II“, kao i konferenciji posvećenoj korporativnom

UNIVERZITET

upravljanju u Crnoj Gori. Stavovi koje je dr Pejović prezentovao na konferencijama često su prenošeni od strane medija.

PEDAGOŠKA OSPOSOBLJENOST

Dr Pejović ima bogato iskustvo u pedagoškom radu, uključujući mentorstvo brojnih završnih i specijalističkih radova, što potvrđuju i visoke ocene studenata u anketama. Od 2020. godine radi kao nastavnik i doktor nauka na Fakultetu za ekonomiju i biznis Univerziteta Mediteran, dok od 2021. godine obavlja dužnost prodekana za nastavu.

IV - VERIFIKACIJA BODOVANJA - ZBIRNI PREGLED UKUPNOG BROJA REFERENCI PO OBLASTIMA DJELATNOSTI I BODOVA

VRSTA DJELATNOST	Broj radova			Broj bodova		
	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno
Naučnoistraživački rad	5		5	18		18
Pedagoški rad/Sposobnosti	3		3	17.5		17.5
Stručni rad	4		4	10		10
UKUPNO	12		12	45.5		45.5

V - MIŠLJENJE ZA IZBOR U ZVANJE

Na osnovu analize dostavljene dokumentacije i podataka, zaključeno je da dr Zarija Pejović ispunjava sve uslove propisane navedenim Zakonom i Mjerilima za izbor u akademska i naučna zvanja. Njegova stručnost u naučno-istraživačkom, pedagoškom i stručnom radu kvalifikuje ga za zvanje docenta na Univerzitetu „Mediteran“ u oblasti finansija. Stoga se predlaže Nastavno-naučnom veću Fakulteta za ekonomiju i biznis da dr Zarija Pejović bude izabran u ovo zvanje.

U Podgorici, 17. januara 2025. godine

ČLAN RECENZENTSKE KOMISIJE
dr Ivana Vukčević, docent
Univerzitet „Mediteran“ Podgorica

MEDITERAN

1.3. Izvještaj recenzenta prof. dr Radislava Jovovića

FAKULTETU ZA EKONOMIJU I BIZNIS UNIVERZITETA MEDITERAN PODGORICA

Odlukom Senata Univerziteta „Mediteran“ br. R-2609/3-24 sa sjednice održane 29.11.2024. godine imenovan sam za člana Komisije za razmatranje konkursnog materijala i pisanje izvještaja za izbor u akademsko zvanje docent/docentkinja jednog nastavnika na Fakultetu za ekonomiju i biznis, za oblast finansija. Kandidat je dr Zarija Pejović. Detaljnim pregledom dostavljene dokumentacije, analizom prezentiranih naučnih radova i ostalih priloga, a u skladu s Mjerilima za izbor u akademska zvanja, odnosno Statutom Univerziteta „Mediteran“ Podgorica, podnosim sljedeći

IZVJEŠTAJ:

I – OSNOVNI PODACI O KANDIDATU

Kandidat dr Zarija Pejović je rođen u Podgorici 28.02.1974. godine gdje je i završio osnovnu i srednju ekonomsku školu. Diplomirao je na Ekonomskom fakultetu u Podgorici 2000. godine na smjeru menadžment. Master studije iz oblasti bankarstva i finansija završio je u Milanu, u programu Ministarstva inostranih poslova Republike Italije i Fondacije Giordano Dell' Amore 2001-2002 godine. Doktorsku disertaciju je odbranio 2007. godine na Univerzitetu Braće Karić u Beogradu na temu kreditnog rizika.

RADNO ISKUSTVO:

Radnu karijeru je započeo kao savjetnik u Agenciji za razvoj malih i srednjih preduzeća od 2001. do 2006. godine. Za poslanika u Skupštini Crne Gore je izabran 2006. godine, kao i 2011. godine. Bio je član Odbora za ekonomiju, budžet i finansije, kao i odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje. U Skupštinskim nastupima prepoznat je po bavljenju temama iz oblasti ekonomije, javnih finansija i socijalne politike.

Nakon poslaničke funkcije, bio je konsultant predsjednika Skupštine Crne Gore (2014-2016), kao i savjetnik potpredsjednika Vlade Crne Gore u vladi izbornog povjerenja 2016. godine.

Od strane Centralne banke Crne Gore bio je angažovan za pisanje preporuka Vladi Crne Gore u vođenju ekonomske politike, 2017. godine.

Učestvovao je kao konsultant u projektima Zavoda za Zapošljavanje Crne Gore u periodu 2018-2020 godine.

Od 2020. godine angažovan je na Fakultetu za ekonomiju i biznis, Univerziteta Mediteran kao saradnik u nastavi, a od 2021. kao prodekan za nastavu na Fakultetu za ekonomiju i biznis.

U javnosti je prepoznat po iznošenju stavova iz domena ekonomske politike, i od strane medija često pozivan u svojstvu analitičara ekonomskih kretanja. Učesnik je brojnih TV emisija u kojima se sučeljavaju mišljenja predstavnika javnih institucija, privrede, sindikata i akademskih institucija.

UNIVERZITET

II - KVANTITATIVNO OCJENJIVANJE NAUČNO-ISTRAŽIVAČKE, STRUČNE I PEDAGOŠKE BIBLIOGRAFIJE

1. NAUČNO ISTRAŽIVAČKA DELATNOST		Za referencu	Za kandidata
AUTORSKE NAUČNE MONOGRAFIJE			
M2 Poglavlje u monografiji od međunarodnog značaja			
1	Pejović, Z. Jovović, R. (2023), REVEALING THE DIGITAL ECONOMY in <i>Fintech in the context of the digital economy: Opportunities and challenges</i> (17-38). Universite Cote d' Azur, France Balkan Institute of Science and Innovation-BISI ISBN 978-2-493478-01-06	9	9
RADOVI U NAUČNIM ČASOPISIMA			
Q5 Rad u međunarodnom časopisu koji nije indeksiran na SCI/SCIE/SSCI/A&HCI listama			
2	Pejović, Z., (2023), "National innovation policy and inovations : Case study Montenegro", međunarodni časopis „Economics & Economy” Vol. 7, No.13- 14, 101- 111, JEL Classification: O31; O32, ISSN 2336-9213, COBISS. CG - ID 21910544	4	4
Q6 Rad u časopisu nacionalnog značaja			
3	Pejović, Z. (2016), "Socioekonomski izazovi Crne Gore", MATICA CRNOGORSKA, br.65, proljeće, 2016, ISSN 0354-5458	2	2
4	Pejović, Z. (2018), "Globalne dinamike", MATICA CRNOGORSKA, br.75, - jesen, 2018, ISSN 0354-5458	2	2
STRUČNE MONOGRAFIJE I KNJIGE			
S6 Strucna knjiga izdata kod nas			
5	Pejović, Z. (2009), <i>Kreditni rizik: Teorijska analiza i operacionalizacija Bazel II</i> , APPrint.	1	1
PROJEKTI			
I8 Učešće u međunarodnom naučnom projektu			
6	Projekat ROAMING – Strenghtening International Staff and Student Mobility Offices in the Western Balkans, 101083070-ROAMING-ERASMUS-EDU-2022 CBHE, 2023.g.	4	4
I9 Učešće u nacionalnom naučnom projektu			
7	„Program grantova za samozapošljavanje“ , u projektu učestvovao u formi konsultanta, 2019 godina, Zavod za zapošljavanje Crne Gore –	2	2
8	Rezultati evaluacije „Inoviranog programa za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori, za period 1.1.2013-31.12.2014, Zavod za zapošljavanje Crne Gore. -	2	2
9	„Jačanje javnih politika za borbu protiv siromaštva“ . U projektu učestvovao u formi konsultanta, 2021 godina, NVO Mreža za otvoreni dijalog .	2	2
PEDAGOŠKO SPOSOBNOSTI			
P7 Priručnici izdati kod nas			
10	Pejović, Z. (2019), Analiza javnog duga Crne Gore za period 2006-2018 godine?. Centar za istraživačko novinarstvo Crne Gore (CIN-CG).	1	1
11	Pejović, Z., Krgović S. (2019), <i>Priručnik za preduzetnike</i> . Peto dopunjeno i izmjenjeno izdanje, Zavod za Zapošljavanje Crne Gore.	1	1
12	Pejović, Z. (2020) "Analiza privrednih djelatnosti sa najvećim potencijalom razvoja u Pljevljima", Eco-Team.	1	1

MEDITERAN

P8 Gostujući profesor na univerz. u okruženju koji nijesu rangirani u prvih 500			
13	Pejović, Z., UNIVERSITY THESALYI, Erasmus+ International Credit Mobility program, Greece.	2	2
MENTORSTVO			
P11 Na specijalističkim studijama			
14	Specijalistički radovi (15)	0.5	7.5
KVALITET NASTAVE			
15	Kvalitet pedagoškog rada, odnosno kvalitet nastave – P17	do 5	5

III. OCJENA USLOVA

STEPEN OBRAZOVANJA

Kolega Pejović je napisao više naučnih radova koji su direktno vezani za predmetne discipline za koje konkuriše za naučno zvanje. Aktivno koristi engleski i služi se italijanskim jezikom. Bez ikakve dileme može se konstatovati da dr Zarija Pejović u potpunosti ispunjava sve uslove postavljene konkursom za izbor u zvanje docenta za naučnu oblast Finansije, odnosno da posjeduje potreban i dovoljan stepen i profil obrazovanja. Njegovo obrazovanje je sljedeće:

- 2007. Doktorska disertacija odbranjena na temu kreditnog rizika, Fakultet za menadžment, Univerzitet Braća Karić, sa mentorima prof. dr Draganom Vučinićem i prof. dr Milutinom Ćirovićem u Beogradu, Srbija.
- 2001-2002 Master studije iz bankarstva i finansija u organizaciji Fondacije "Giordano Dell'Amore" i Ministarstva inostranih poslova Italije- Milano, Italija.
- 2000. Diplomirao na Ekonomskom fakultetu u Podgorici, Univerzitet Crne Gore – smjer menadžment.

NAUČNO-ISTRAŽIVAČKI RAD

Klasifikaciona bibliografija, kao i priloženi radovi u domenu nastavnih disciplina koje su obuhvaćene raspisanim konkursom, nesumnjivo potvrđuju visok kvalitet naučno-istraživačkih aktivnosti kandidata. Može se takođe konstatovati, da se kandidat Pejović svojim istraživanjima i naučnim radovima bavi raznorodnim, ali veoma značajnim pitanjima iz oblasti ekonomije i finansija. Učestvovao je i na više naučnih konferencija, bio je član Skupštinskog odbora za ekonomiju i finansije i učesnik prestižnih tv emisija o finansijskim pitanjima i ekonomskim projekcijama. Ovo ukazuje na njegovu kompetentnost u samostalnom istraživanju i očiglednu sposobnost jasnog i konciznog prezentiranja empirijskih i teorijskih rezultata do kojih je u istraživanju došla.

Pregledom najvažnijih radova uočeno je da ih karakteriše primjena relevantne naučne metodologije. Kandidat ima solidan stil pisanja koji odlikuju logičan tok misli, koncizno izražavanje ideja i rezultata istraživanja, kao i njihova verifikacija u korektno izvedenim zaključcima. Rezultati istraživanja imaju konkretnu teorijsku i praktičnu promjenljivost, posebno na nacionalnom nivou. Na osnovu analize svih objavljenih radova, može se zaključiti da kandidat u pogledu naučnoistraživačkog rada u potpunosti ispunjava uslove za izbor u zvanje docenta.

Kao preciznu i jasnu potvrdu svega gore navedenog, u slijedu ću analizirati tri izdvojena rada:

1) Rad: *Analiza javnog duga Crne Gore za period 2006-2018 godine*

U ovom radu autor iznosi dinamiku javnog duga Crne Gore od perioda sticanja nezavisnosti do 2018 godine. Upoređujući javni dug sa nivoom potrošnje kapitalnog budžeta autor sublimira nivo javnog duga potrošenog za finansiranje kapitalnog, odnosno tekućeg budžeta. Takođe uključuje i parametre privrednog rasta i životnog standarda kao što su nivo BDP-a i prosječna

UNIVERZITET

zarada, konstatujući da nivo tekućih prihoda nije pratio rast BDP-a, odnosno da su prosječne zarade stagnirale, što opet nameće pitanje u čiji „korist“ je vršeno zaduživanje. Dr Pejović daje i preporuke, od kojih su neke i postale dio javnih politika, kao što je uvođenje progresivnog poreza na dobit pravnih lica.

Takođe rad ukazuje na potrebu efikasnije naplate javnih prihoda, što je i fokus nastojanja javne administracije u proteklim godinama.

2) Rad: *Globalne dinamike*

U radu „Globalne dinamike“ autor prateći trag velikih imena novije ekonomske misli Milanovića, Piketija, Rodrika i drugih, analizira globalne ekonomske i političke promjene kroz prizmu uvećanja socijalnih razlika. Iznosi tezu da u bazi velikih ekonomskih kriza kao što su kriza iz tridesetih godina prošlog vijeka i 2008. godine, stoje socijalne razlike, dok su se same krize manifestovale na različite načine i imale drugačije epilogе zahvaljujući preduzetim mjerama od strane monetarnih institucija. Autor u teorijskoj ravni nameće značajno pitanje, da li se tradicionalnim mjerama monetarne politike može stimulisati ekonomija u periodima recesije, kada su izražene socijalne razlike, odnosno da li neravnomjerna „cirkulacija“ novčane mase može dovesti do zamke likvidnosti? Autor takođe naglašava potrebu za većim prisustvom EU u regionu Zapadnog Balkana, kako politički tako i investicijama, što su zbivanja od objavljivanja rada i potvrdila.

3) Poglavlje u međunarodnoj monografiji: *Revealing the Digital Economy*

Ovo poglavlje monografije pruža sveobuhvatnu analizu prelaska sa tradicionalnih na digitalne ekonomije, naglašavajući transformacione aspekte digitalizacije u savremenim industrijama. Slijedi procjena sadržaja na osnovu datih odjeljaka. Poglavlje je dobro strukturirano, počevši od komparativne analize stare i digitalne ekonomije, a zatim prelazi na šire implikacije digitalne revolucije. Ovaj logičan tok pomaže čitaocima da razumiju evoluciju i temeljne promjene koje su se desile. Uključivanje tema poput „Nova digitalna era“ i „Ekspanzija digitalne ekonomije“ sugerise da poglavlje ide dalje od istorijskog pregleda i obrađuje savremenu dinamiku i buduće trendove. Ovo je ključno za razumijevanje stalne evolucije digitalne ekonomije. Dio pod nazivom „Glavne komponente digitalne ekonomije“ ukazuje na analitički pristup razlaganju digitalne ekonomije na njene ključne elemente, potencijalno obuhvatajući važne aspekte poput infrastrukture, platformi, podataka i digitalnih vještina. Teme „Digitalna ekonomija“ i „Doba automatizacije: transformacija industrija i redefinisane norme“ sugerisu da se poglavlje bavi implikacijama digitalizacije, poput porasta automatizacije i njenog transformacionog uticaja na industrije i društvene norme.

STRUČNI RAD

Pored bavljenja naučno-istraživačkim aktivnostima, angažovan je od strane institucija u sprovođenju projekata od značaja za razvoj zemlje. Imena institucija sa kojima je saradivao kao što su Centralna banka i Zavod za zapošljavanje Crne Gore ukazuju na kvalitet stručnih aktivnosti dr Zarije Pejovića. Dodatno, dr Pejović ostvaruje i saradnju sa NVO sektorom u sprovođenju projekata iz domena socijalne zaštite. U tom pogledu ističu se projekt: Grantovi za samozapošljavanje. On je jedan od vodećih ekonomskih analitičara u Crnoj Gori, pa je učestvovao na prestižnim emisijama iz oblasti ekonomije („Reflektor“ – tema javne finansije Crne Gore, „Načisto“ – Ekonomsko stanje i perspektive Crne Gore). Takođe je bio u Odboru za Ekonomiju, budžet i finansije Skupštine Crne Gore, u Odboru za zdravstvo i socijalnu politiku Skupštine Crne Gore i kao savjetnik potpredsjednika Vlade učestvovao u Komisiji za ekonomsku politiku Vlade Crne Gore.

PEDAGOŠKA OSPOBLJENOST

MEDITERAN

dr Zarija Pejović posjeduje značajno pedagoško iskustvo. Bio je mentor u izradi većeg broja završnih i specijalističkih radova. Rezultati studentskih anketa potvrđuju visok nivo njegovih pedagoških kompetencija.

Kolega Pejović od 2020. godine angažovan je na Fakultetu za ekonomiju i biznis, Univerzitet Mediteran kao saradnik u nastavi, doktor nauka. Takođe je angažovan na funkciji prodekana za nastavu od 2021. godine, što ide u prilog njegovom pedagoškom radu. 2010. godine je bio angažovan kao predavač na predmetu Upravljanje rizicima u finansijama.

IV - VERIFIKACIJA BODOVANJA - ZBIRNI PREGLED UKUPNOG BROJA REFERENCI PO OBLASTIMA DJELATNOSTI I BODOVA

VRSTA DJELATNOST	Broj radova			Broj bodova		
	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno
Naučnoistraživački rad	6		6	18		18
Pedagoški rad/Sposobnosti	4		4	17.5		17.5
Stručni rad	4		4	10		10
UKUPNO	14		14	45.5		45.5

V - MIŠLJENJE ZA IZBOR U ZVANJE

Uvid i analiza priložene dokumentacije kao i analizom svih dostavljenih podataka, smatram da *dr Zarija Pejović* ispunjava sve predviđene uslove iz navedenog Zakona i Mjerila za izbor u akademska i naučna zvanja, kao i da posjeduje sve potrebne kvalitete u naučno-istraživačkom, stručnom i pedagoškom pogledu za izbor u zvanje docenta na Univerzitetu „Mediteran“ za oblast Finansija. U skladu s tim, sa zadovoljstvom predlažem Nastavnom naučnom Vijeću Fakulteta za ekonomiju i biznis da se *dr Zarija Pejović* izabere u akademsko zvanje docenta.

U Podgorici, 02. 01. 2025. godine

ČLAN RECENZENTSKE KOMISIJE
dr Radislav Jovović
Profesor emeritus
Univerzitet „Mediteran“ Podgorica

MEDITERAN

SADRŽAJ

1. IZVJEŠTAJI RECENZENATA ZA IZBOR U AKADEMSKO ZVANJE DOCENTKINJA ZA FINANSIJSKU OBLAST - DR ZARIJA PEJOVIĆ	1
1.1. Izvještaj recenzenta prof. dr Mirjana Čizmović.....	1
1.2. Izvještaj recenzenta prof. dr Ivana Vukčević	5
1.3. Izvještaj recenzenta prof. dr Radislav Jovović.....	10

CIP - Каталогизација у публикацији
Централна народна библиотека Црне Горе, Цетиње

378 (497.16) (05)

BILTEN : Univerzitet "Mediteran" Podgorica. -
Br. 1 (2007) - . - Podgorica (Vaka Đurovića bb)
: Univerzitet "Mediteran", 2007 (Podgorica : DPC
Podgorica) . - 30 cm

ISSN 1800 - 7368 = Bilten (Podgorica)
COBISS . CG-ID 13101096

MEDITERRANEAN UNIVERSITY
MONTENEGRO